

cats --- deu hom perseverar fins a la fi, tot l'alre se perdria ---», St. Vicent F., *Sermons* I, 56.12. Observem aquest passatge, que amb un *als+res* quedaria absurd: «açò per deute ho faries, açò alre emperò faries per pura franquesa», Andreu el Capellà, *De Amore*, p. 12. —¹⁸ Un parell d'objeccions superficials que es podien fer a aquest argument van quedar de sobres refutades a les pp. 247 (nota 1) i 173 dels meus citats articles. —¹⁹ Schultz-Gora, home de tan vastes lectures com curt de gambals, confirmava en la *ZRPh*. LIII, 1933, 87-93, la inexistència de la forma **alren* en el cos immens dels textos occitans medievals, però no en treia cap conseqüència per a l'etimologia i es limitava a parlar de «erstarre Zusammensetzung». Aquesta etiqueta podria, com a molt, explicar-nos per què els trobadors oriünds de comarques on s'ha perdut la -n no coneixen la forma **alren*, mentre usen ocasionalment formes com *canson*, *dezén*, *ren* i anàlogues; no pot justificar de cap manera la caiguda de -n, únicament en el mot *alre*, en aquelles regions com Provença i gran part de Gascunya i les altres, que han conservat sempre les n finals. Ja hem vist com Mistral usa sempre *aurre* al costat de *ren*. —²⁰ Vaig formular-ne llavors una altra que insinuava Jud en una carta, en la qual no crec ara que hàgim d'insistir: en frases com *facere aliter* o *existimare aliter* l'adverbi *aliter* s'hauria pogut convertir en el pronom *alre*, que també podia usar-se en tals contextos (de fet les frases com *censeo aliter*, *esse aliter*, susceptibles del mateix són freqüents en Terenci, *Ad.*, 492, 515, 603, 928; *Hec.*, 398, 637; *Pho.*, 529, 530; en Petroni una llacuna ens priva de saber si l'autor va escriure *discere aliter* o *alia*, LVIII, 13, i els filòlegs vacillen entre suplir això o allò), admetent un tractament excepcional si bé no del tot inconcebible del grup -TER. Publicat l'article, el meu estimat mestre cuità a escriure'm lamentant que hagués fet gran cas d'una observació, encaminada, deia, a fer-me pensar detingudament en un problema que reconeixia difícil. I és que realment s'ha de descartar aquesta etimologia, com sempre s'han de descartar totes les etimologies que tenen escassa base semàntica per poc que topin amb la fonètica normal. —²¹ El so de *ř* que es creu ser un fonema semblant a la nostra *r* (*èra*) simple, però tirant a palatal (com en txec), està representat en l'alfabet indigena per una espècie de *goppa* paleohel·lènica, i en l'alfabet llatí per la combinació *rs*, de manera que en realitat aquest *arsir* vol dir *ařir*; essent fàcil un fenomen inductiu en una combinació així (assimilació, metàtesi, etc.) quasi podríem dir, doncs, que el nostre ALR està documentat. —²² *De L. Lat.* VII, 8, cf. J. Schmidt, *ZVglSprfg* xxxii, 415ss.; Lindsay-Nohl, *Die Lat. Spr.*, p. 328. —²³ Wölfflin, *ALLG* XII, 375; Thurneysen, *ib.*, XII, 34-35; Pok., *IEW*, 51.21. —²⁴ No deu mancar de relació amb *alre* un hapax adverbial *nescalre* que apareix en els Estatuts de Marsella, potser provinent de *ne(i)s qu'alre* (pròpt. 'ni tan sols que altra

cosa ---?'), però com que això és terreny poc ferm, més necessitat de dilucidació per mitjà de *alre* que no capaç de fornir-li'n límitem-nos a remetre a les notes de Constans, *RForsch.* xxxiii, 674; *Ann. du Midi* xx, 45ss.; Thomas, *Rom.* xxxviii, 344. —²⁵ Se'n féu eco Montoliu en una nota dels seus *EstEtimCat.*, i a base d'això hom va proposar llavors que s'usés per reemplaçar el castellanisme *agè*, *agena*, que empraven d'altres. Fabra, no aprovant-ho, amb raó, va recomanar que quan fos indispensable s'emprés el llatinisme cru *aliè*, *-ena*, però que sobretot es procurés evitar-ho tot, puix que no era indispensable, i no usar més que els mots que ens són propis: *estrany -a*, *d'altri*. Sembla que la raó està destinada a prevaler, per més que de moment potser es va fer més cas de la primera indicació que de la segona, única que agradava a Fabra. Quant a *allè* va ser rar sempre, si bé se'n troba algun cas autèntic: «L'ereu d'aquel qui *aylena* cosa aurà aüda, per força o per paor --- no és tengut sinó ---», «tutor --- marmessor ni negú qui *alens* feyts minstre ni procur --- no pot comprar ---», *Cost. de Tortosa* (ed. Oliver, 88, 202), «lex --- estar aquelles coses axí com *allenes*» (traduint *tanquam aliena*) Andreu el Capellà, *De Amore*, p. 18. Moll m'escrivia fa onze anys que solament ho trobava en una cançó recollida a St. Joan de Sineu («es qui sembra a terra *allena*, / perd es temps i sa llavor, / jo qui n'he sembrat amor / no coïré sinó pena»); però trobo que això no té valor car es tracta d'un calc evident d'una poesia popular castellana molt coneguda. —²⁶ També *aültra* i el masculí *aültre*, en les *VidesR*, 100v2 n. 137: «Judit, per so que plagués a l'*aültre* elas vestí molt ben», «*aültra*» f. Tant allí com en G. de Cervera els mss. ho corrompen en *altra* o *vulcra*, però la mesura del vers i l'equivalència en el text llatí obliguen a restaurar la forma *aültra*, *-tre*. *Adültera* figura ja en el text corresponent de la Doctrina Moral de Pacs, S. xv (nota de Llabrés a G. de Cervera). Veg., sobre semblants formes en altres, *DAG* i *AlcM*; en els *Costums de Tortosa*: «enjúria és qui a altre crida — perjur, putana, cornut, *aültre*, renegat o altres coses semblants» (ed. Oliver, 371); «si alcú força puncela --- la prena per mulyer --- e si alcú força *avoltra* no *verge*, e la emprenya, examen», *Usatges*, 112; per a la -v- del fr. ant. i oc. ant. *avoutre*, veg. EHMayer, *ZRPh*. xxxv, 1912, 332-5; Brück, *ZFSL* LVII (1933), 202-10. «Si la cugucia és feta los marits no volens, éls e los senyors, per eguals part, auran tota la part de les mullers *avoltadrius*», *Usatges*, 113. —²⁷ Ja en un doc. feudal de fi S. xi (1074ss.): «ad ipso filio tuo cui tu --- dimiseris tua honore, *atres tals* pignores lui metrei --- et *atres tals* sacramentos lui jurarei»; acaba amb un *ater si* (= *altressi*): «et *ater si* postad li-n darei», *Liber Feudorum Major* II, p. 232.

Altřejar, V. *atorgar* *Altressí*, *altrestant*, *altretul*, *altri*, V. *altre*